

Юрій БРИНДІКОВ,
orcid.org/0000-0002-5621-2112
доктор педагогічних наук,
професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Хмельницького національного університету
(Хмельницький, Україна) bryndik@i.ua

КУРАТОР АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ ЯК СУБ'ЄКТ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

У дослідженні наголошується на тому, що сучасні умови формування європейського науково-освітнього простору з метою підвищення спроможності випускників вишів до працевлаштування передбачають велику й тривалу роботу професорсько-викладацького складу з формування не тільки професійних, а й особистісних якостей майбутніх фахівців. Така тенденція посилює роль куратора академічної групи, адже якість навчально-виховної роботи залежить від рівня його теоретичних знань, прикладних умінь, психолого-педагогічної підготовки.

Аналіз психолого-педагогічної літератури вказує на великий науковий доробок у вивченні педагогічних умов організації позааудиторної виховної роботи у вищих навчальних закладах, дослідженні впливу особи вихователя/куратора на формування особистості студента, організації виховної роботи у вишах.

Розкрито зміст роботи куратора академічної групи, яка полягає у вивченні колективу студентів, їх вихованні, організаційно-педагогічній діяльності зі створення та забезпечення життєдіяльності студентського колективу, роботі з батьками студентів, розвитку особистості студента.

Висвітлено функції куратора, які реалізуються через складання програм саморозвитку академічної групи, індивідуального паспорта кожного студента, залучення студентства до науково-практичної діяльності, організацію виховних заходів в академічній групі, навчання групи самоорганізації, сприяння адаптації; виявлення потреб, інтересів студентів, проведення науково-дослідної роботи щодо підвищення показників ефективності роботи студентів, роботу над методичними посібниками, статтями, доповідями; розроблення перспективних планів і завдань виховання студентів, залучення органів студентського самоврядування, підтримку ініціативи та творчості, проведення позааудиторної роботи, що формує національну свідомість, мораль, підвищує якісні показники в навчанні, розвиває навички й уміння в студентів.

Окреслено особистісні та професійні якості куратора, що передуватимуть успішній роботі зі студентським колективом, серед яких вирізняється об'єктивність, уважність, доброта, товариськість. Здійснено наголос на тому, що керівники повинні бути впевненими у своїх силах, цілеспрямованими та здатними впливати на інших, вести за собою, уміти вирішувати нагальні проблеми, володіти теоретичними знаннями та прикладними вміннями, бути комунікативними, толерантними до думок оточуючих.

Зроблено висновки щодо діяльності кураторів академічних груп, зауважено на необхідності й доцільності їхньої діяльності, указано передумови успішної взаємодії кураторів зі студентами в процесі навчально-виховної роботи.

Ключові слова: куратор, академічна група, навчально-виховна робота.

Yuriy BRYNDIKOV,
orcid.org/0000-0002-5621-2112
Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor at the Department of Social Work and Social Pedagogy
Khmelnytsky National University
(Khmelnytsky, Ukraine) bryndik@i.ua

CURATOR OF AN ACADEMIC GROUP AS A SUBJECT OF FORMATION OF A STUDENT'S PERSONALITY

The study emphasizes that the current conditions for the formation of the European scientific and educational space in order to increase the ability of university graduates to employment, provide extensive and long-term work of faculty to form not only professional but also personal qualities of future professionals. This trend strengthens the role of the curator of the academic group, because the quality of educational work depends on the level of his theoretical knowledge, applied skills, psychological and pedagogical training.

Analysis of psychological and pedagogical literature indicates a great scientific achievement in studying the pedagogical conditions of extracurricular educational work in higher education, the study of the influence of the educator / curator on the formation of the student's personality, the organization of educational work in universities.

The content of the work of the curator of the academic group, which consists of studying the student group, their education, organizational and pedagogical activities of creating and ensuring the life of the student group, work with parents of students, student personality development are revealed.

The curator's functions, which are implemented through drawing up of programs of self-development of academic group, individual passport of each student, involvement of students in scientific and practical activity, organization of educational actions in academic group, training of group of self-organization, assistance of adaptation; identifying the needs and interests of students, research work to improve the performance of students, work on manuals, articles, reports; development of long-term plans and tasks of student education, involvement of student self-government bodies, support of initiative and creativity, conducting extracurricular work that forms national consciousness, raises quality indicators in education, develops skills and abilities of students are covered.

The personal and professional qualities of the curator that will precede the successful work with the student body are outlined, among which there is objectivity, attentiveness, kindness, sociability were highlighted. Emphasis is placed on the fact that managers have to be confident in their abilities, purposeful and able to influence others, lead, be able to solve urgent problems, have theoretical knowledge and applied skills, be communicative, tolerant of the opinions of others.

Conclusions on the activities of curators of academic groups are made, the necessity and expediency of their activities are noted, the prerequisites for successful interaction of curators with students in the process of educational work are indicated.

Key words: curator, academic group, educational work.

Постановка проблеми. Приєднання України до Болонського процесу з метою створення європейського науково-освітнього простору, підвищення спроможності випускників вишів до працевлаштування, підняття конкурентоспроможності вищої школи вказує на те, що вітчизняна система освіти готова функціонувати з урахуванням європейських стандартів. Але сьогодні чимало уваги приділяється не тільки професійним, а й особистісним якостям майбутнього фахівця: його світогляду, морально-етичним цінностям, людським якостям. Через це роль куратора зростає, адже якість навчально-виховної роботи залежатиме від рівня його вмінь, знань загальної та професійної культури й психолого-педагогічної підготовки.

Аналіз досліджень. Аналітична робота з психолого-педагогічними літературними джерелами демонструє нам велику увагу до питань виховання студентів у вищій школі. Вплив особистості вихователя на виховний процес вивчали К. Д. Ушинський і В. О. Сухомлинський [3]. Серед наукових надбань вирізняються роботи І. В. Винославської, Т. М. Куриленко, Т. В. Степури (педагогічні умови організації позааудиторної виховної роботи у вищих закладах освіти); В. Д. Базилевич, Н. І. Косарева, Л. В. Філінська вивчали діяльність куратора академічної групи, що спрямована на формування особистості студентів; чимало наукових праць присвятили аналізу виховної діяльності педагога В. П. Безпалько, О. А. Дубасенюк, В. О. Сластьонін; організацію виховної роботи на філологічних факультетах вищих закладів освіти досліджували С. О. Сисоєва, І. В. Соколова, С. О. Даньшева тощо [5].

Мета статті. Головне завдання дослідження полягає в обґрунтуванні змісту роботи куратора академічної групи вищого навчального закладу,

окресленні вимог до його особи, зосередженні уваги на важливості кураторської роботи під час формування особистості студента вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні потребує вирішення багатьох нагальних проблем через кваліфіковану діяльність фахівців. Формування в них професійних умінь та особистісної стійкості у вирішенні життєвих завдань передбачають чималий обсяг роботи професорсько-викладацького складу, застосування як новітніх, так і традиційних форм навчально-виховного процесу, об'єднання зусиль адміністрації вишу та громадських організацій. У цьому процесі важлива роль надається кураторам як суб'єктам формування національної свідомості, морально-етичних норм спілкування та взаємодії з оточенням, розвитку професійних та особистісних якостей майбутніх фахівців.

Працюючи зі студентами, куратори повинні пам'ятати про те, що студенти не мають досвіду дорослої особи й потребують установлення чітких, зрозумілих правил взаємодії. Керівники повинні бути вимогливими, об'єктивними й уважними, впевненими у своїх силах, цілеспрямованими та здатними впливати на інших, вести за собою. Вони повинні мати здібності до вирішення нагальних проблем, володіти теоретичними знаннями й прикладними вміннями, бути комунікативними, толерантними до думок оточуючих. Куратори повинні вміти узгоджувати свої наміри, перспективні плани з реаліями освітнього простору [1–4].

У науковому дослідженні Ю. С. Езрох [7, с. 129–130] висвітлює думку студентів щодо образу куратора, якого повинні відрізняти «людська простота, доброта, чесність, товарицькість, кмітливість». Його наукова робота також містить

результати опитувань студентів, які відображено в таблиці 1 «Ранжування оцінок особистих якостей, якими повинен володіти куратор».

Таблиця 1

Особиста якість	I курс	II курс
Добрий/доброзичливий/тактовний	1	1
Зацікавлений/чуйний/розуміючий	2	5
Комунікабельний/товариський	3-4	3
Активний/організаторські здібності	3-4	4
Терплячий/урівноважений	5	6
Уважний/відповідальний	6	2
Наявність почуття гумору	7	8
Вольовий/наполегливий/цілеспрямований	8	6
Справедливий	9	9

Очевидним є те, що студенти хочуть бачити куратором особу активну, товариську, яка володіє організаторськими здібностями. Отримана інформація стає передумовою для ретельного підбору викладачів-кураторів, котрі володіють високими професійними та особистісними якостями.

Куратор академічної групи є головною ланкою у взаєминах між адміністрацією вишу, викладачами, батьками та студентами, його кропітка праця допомагає студентам пізнавати закони і традиції вищого навчального закладу, сприяє швидкій адаптації першокурсників, розкриває та формує особистість студента. Куратор виступає не тільки в амплу вихователя, а й науковця та профорієнтаційного діяча. Він виконує такі функції: дидактичну, організаторську, управлінську, виховну (вона є провідною й забезпечує неперервність виховання та самовиховання), громадсько-педагогічну, комунікативну, самовдосконалення студентів. Усі вони реалізуються через складання програм саморозвитку академічної групи, індивідуального паспорта кожного студента, залучення студентства до науково-практичної діяльності, організацію виховних заходів в академічній групі, навчання групи самоорганізації, сприяння адаптації; виявлення потреб, інтересів студентів, проведення науково-дослідної роботи щодо підвищення показників ефективності роботи студентів, роботу над методичними посібниками, статтями,

доповідями; розроблення перспективних планів і завдань виховання студентів, залучення органів студентського самоврядування, підтримку ініціативи і творчості, проведення позааудиторної роботи, яка сприяє розвитку творчих здібностей студентів [5; 6].

Одним із прикладів перспективних планів і завдань виховання студентів може слугувати План виховної роботи студентів групи СП 15-2 на II семестр 2018–2019 навчального року куратора кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки Хмельницького національного університету Ю. Л. Бриндікова (таблиця 2.).

Робота куратора включає такі напрями:

- вивчення колективу академічної групи загалом;
- виховання та згуртування групи студентів;
- організаційно-педагогічна діяльність зі створення й забезпечення життєдіяльності студентського колективу;
- розвиток особистості студента, робота з його батьками, індивідуальний вплив, залучення молодіжних і громадських об'єднань до спільної роботи.

Успішне проходження кожного з наведених напрямів передбачає реалізацію таких завдань, як формування моралі, національної свідомості, розширення кругозору студентів шляхом їх включення в науково-просвітницьку діяльність, закріплення гарного ставлення до навчального процесу, підвищення рівня самостійності, залучення майбутніх фахівців соціальної сфери до науково-дослідної роботи, поглиблена робота над розвитком своїх навичок і вмінь, закріплення їх шляхом прикладної діяльності.

Висновки. Аналіз діяльності кураторів академічних груп засвідчує, що правильна виховна робота розвиває в студентів бажання гарно навчатися, посилює інтерес і прагнення до самовдосконалення. Установлено, що бажані результати куратор групи отримуватиме за умов дотримання позиції старшого колеги, володіння необхідним стилем спілкування з вихованцями. Дотримання зазначених принципів роботи допомагатиме пропагувати ціннісні орієнтири, застерігатиме студентів від можливих помилок у професійній діяльності, формуватиме в них позитивні особистісні якості.

Таблиця 2

№	Назва заходу	Термін виконання	Відповідальний
Лютий			
1	Виховна година. Координація роботи студентської групи, спільне вирішення нагальних питань, пов'язаних із вихованням, навчанням, дозвіллям, проживанням у гуртожитку тощо. Бесіда на тему «Права й обов'язки студентів».	05.02.2019	Куратор
2	Орієнтовний перелік інших організаційно-виховних заходів куратора академічної групи: 1) контроль за відвідуванням студентами баз практики; 2) контроль за дотриманням студентами <i>Правил внутрішнього розпорядку</i> ; 3) відвідування куратором студентів, які проживають у гуртожитках, і піклування про соціальні умови життя й побут студентів, які проживають за межами гуртожитків; 4) пропагування в студентському середовищі здорового способу життя й культури поведінки (у тому числі й мовленнєвої).	Протягом лютого	Куратор, староста
Березень			
1	Виховна година. Координація роботи студентської групи, спільне вирішення нагальних питань, пов'язаних із вихованням, навчанням, дозвіллям, проживанням у гуртожитку тощо. Бесіда на тему «Основи безпеки життєдіяльності в університеті й у гуртожитку».	09.03.2019	Куратор
Квітень			
1	Виховна година. Координація роботи студентської групи, спільне вирішення нагальних питань, пов'язаних із вихованням, навчанням, дозвіллям, проживанням у гуртожитку тощо.	04.04.2019	Куратор
2	Відвідування кінотеатру.	21.04.2019	Куратор
Травень			
1	Виховна година. Координація роботи студентської групи, спільне вирішення нагальних питань, пов'язаних із вихованням, навчанням, дозвіллям, проживанням у гуртожитку тощо. Бесіда на тему «Профілактика конфліктних ситуацій», «Вимоги до підготовки та складання екзаменаційної сесії».	02.05.2019	Куратор
2	Індивідуальні бесіди зі студентами з різних питань.	Протягом травня	Куратор, староста
	Орієнтовний перелік інших організаційно-виховних заходів куратора академічної групи: 1) контроль за успішністю студентів; 2) контроль за відвідуванням студентами занять; 3) контроль за дотриманням студентами <i>Правил внутрішнього розпорядку</i> ; 4) залучення студентів групи до участі в наукових, культурних, спортивних і громадських заходах університету; 5) відвідування куратором студентів, що проживають у гуртожитках, і піклування про соціальні умови життя й побут студентів, які проживають за межами гуртожитків; 6) пропагування в студентському середовищі здорового способу життя й культури поведінки (у тому числі й мовленнєвої); 7) співпраця куратора з адміністрацією факультету, університету; 8) співпраця куратора зі Службою психологічної підтримки; 9) співпраця куратора з батьками студентів академічної групи; 10) допомога групі в організації проведення тематичних вечорів, зустрічей, диспутів тощо; 11) індивідуальна робота куратора; 12) інші заходи.		

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Федотов В. О. Деякі аспекти практичного досвіду роботи кураторів. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2008. № 5 (80). С. 113–116.
2. Чечуніна О. Науково-методична підготовка кураторів до взаємодії. *Рідна школа : щомісячний науково-педагогічний журнал*. 2003. № 11 (886). С. 25–27.
3. Руснак І. С., Мафтин Л. В., Предик А. А. Куратор у системі виховної роботи із студентами : навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т., 2010. 424 с.
4. Літостанська С. Роль куратора в організації роботи учнівського самоврядування класу. *Рідна школа : щомісячний науково-педагогічний журнал*. 2007. № 10 (934). С. 25–26.
5. Романова С. Роль куратора академічної групи у виховному процесі у вищих технічних закладах освіти. *Рідна школа : щомісячний науково-педагогічний журнал*. 2005. № 6 (905). С. 36–39.
6. Лонгвіна-Бик Т. Роль куратора у професійному становленні студентів та самоврядуванні. *Рідна школа : щомісячний науково-педагогічний журнал*. 2006. № 1 (912). С. 61–65.
7. Эзрох Ю. С. Кураторство в высшей школе: что делать? *Инновации в образовании*. 2016. № 4. С. 117–140.

REFERENCES

1. V.O. Fedotov. Deyaki aspekty` prakty`chnogo dosvidu roboty` kuratoriv [Some aspects of practical experience of curators]. *Journal «Bulletin of Vinnytsia Polytechnic Institute»*, 2008, № 5 (80), P. 113–116 [in Ukrainian].
2. O. Chechunina. Naukovo-metody`chna pidgotovka kuratoriv do vzayemodiyiyi [Scientific and methodological preparation of curators for interaction]. *Monthly scientific and pedagogical magazine «Native School»*, 2003, №11 (886), P. 25–27 [in Ukrainian].
3. Rusnak I.S., Mafty`n L.V., Predy`k A.A. Kurator u sy`stemi vy`hovnoyi roboty` iz studentamy` : navch. – metod. posibny`k [Curator in the system of educational work with students]. *Educational – methodical manual*. Chernivtsi: Chernivtsi National University. University, 2010, 424 p. [in Ukrainian].
4. S. Litostans`ka. Rol` kuratora v organizaciyi roboty` uchniv`s`kogo samovryaduvannya klasu [The role of the curator in the organization of student self-government of the class]. *Monthly scientific and pedagogical magazine «Native School»*, 2007, № 10 (934), P. 25–26 [in Ukrainian].
5. S. Romanova. Rol` kuratora akademichnoyi grupy` u vy`hovnomu procesi u vy`shhy`x texnichny`x zakladax osvity` [The role of the curator of the academic group in the educational process in the higher technical educational institutions]. *Monthly scientific and pedagogical magazine «Native School»*, 2005, №6 (905), P. 36–39 [in Ukrainian].
6. T. Longvina-By`k. Rol` kuratora u profesijnomu stanovlenni studentiv ta samovryaduvanni [The role of the curator in the professional development of students and self-government]. *Monthly scientific and pedagogical magazine «Native School»*, 2006, №1 (912), P. 61–65 [in Ukrainian].
7. Yu.S. Эзрох. Kuratorstvo v vissej shkole: chto delat`? [Curation in the high school: what to do?]. *Magazine «Innovation in Education»*, 2016, № 4, P. 117–140 [in Russian].